

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Saaremaa Vallavalitsus
vald@saaremaavald.ee
Tallinna tn 10
Kuressaare linn
93819, Saare maakond
Registrikood: 77000306

06.02.2025 nr 11.3-1/25/887

OTSUS

finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood 70007340, edaspidi *rakendusüksus*) teeb poliitikaeesmärgi „Inimestele lähedasem Eesti” erieesmärgi (e) (i) „Tervikliku ja kaasava sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnaalase arengu, kultuuri, looduspärandi, säästva turismi ja julgeoleku soodustamine linnapiirkondades” meetme 21.5.1.1 „Regionaalareng” sekkumise „Kättesaadavad kvaliteetsed avalikud teenused” ja erieesmärgi (e) (ii) „Tervikliku ja kaasava sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnaalase kohaliku arengu, kultuuri, looduspärandi, säästva turismi ja julgeoleku soodustamine mujal kui linnapiirkondades” meetme 21.5.2.1 „Regionaalareng” sekkumise „Kättesaadavad kvaliteetsed avalikud teenused” raames otsuse Saaremaa Vallavalitsuse (edaspidi *toetuse saaja* või *tellijaja*) projektis „Hariduse IKT keske juhtimismudeli rakendamine Saaremaa ja Muhu vallas“ (nr 2021-2027.5.02.23-0143; edaspidi *projekt*).

Rakendusüksus tuvastas, et toetuse saaja volitatud hankija Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus¹ (registrikood 77001613; edaspidi *RIT* või *hankija*) ei ole projektiga seotud riigihanke „Multimeedia seadmete soetus ja paigaldus“ viitenumbri 232101 läbiviimisel järginud riigihangete seaduses² (edaspidi *RHS*) sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldab rakendusüksus rikkumistega seotud kulude osas finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 26 329,88 eurot (sh käibemaks)**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS*) § 28, Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“³ (edaspidi *ÜM2022*) § 34 lg 1 punkt 2, § 35 lg-d 1, 3 ja 5, § 36, Vabariigi Valitsuse

¹ Riigihanke korraldamise ajal volitatud riigihanke läbiviija Registrate ja Infosüsteemide Keskus (registrikood 70000310; RIK).

² Kuni 31.05.2022 kehtinud redaktsioon.

³ Alates 12.08.2024 kehtiv redaktsioon.

01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“⁴ (edaspidi *ÜM2014*) § 22³ lg 7 punkt 3 ja § 22⁵ lg 1, riigihalduse ministri 08.03.2023 määruse nr 14 „Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste toetuse andmise tingimused ja kord“ (edaspidi *meetme määrus*) § 30, 22.02.2024 toetuse rahuldamise otsuse nr 11.2-50/24/133 (edaspidi *TRO*) punktid 7.4 ja 9, samuti projekti raames esitatud kuludokumendid (edaspidi *KD*) ja toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

Meetme määruse § 26 lg 2 sätestab, et toetuse saaja peab täitma ühendmääruse § 10 lg-s 1 ja §-s 11 sätestatud kohustusi. ÜM2022 §-s 11 on sätestatud kohustused, mille lõike 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima riigihangete seadust, kui ta on hankija riigihangete seaduse tähenduses. Saaremaa Vallavalitsus on avaliku sektori hankija RHS § 5 lg 2 p 2 tähenduses ja on kohustatud seega läbi viima riigihanke, järgides RHSis sätestatud korda.

1. Riigihankes viitenumbriga 232101 osas 1 tuvastatud rikkumised

Toetuse saaja volitatud esindaja viis läbi avatud hankemenetlusena 4-osalise rahvusvahelise riigihanke viitenumbriga 232101 „Multimeedia seadmete soetus ja paigaldus“ (edaspidi *riigihange*), mille hanketeade avaldati 23.06.2021 pakkumuste esitamise tähtajaga 30.07.2021. Nimetatud tähtajaks esitati riigihanke I osale „Ekraanid“ viis pakkumust. Hankija tunnistas kõik viis pakkujat (edaspidi *täitjad*) edukaks ja sõlmis 07.10.2021 raamlepingu nr 2/110-21 (edaspidi *raamleping*) tähtajaga 36 kuud.

Rakendusüksus tuvastas riigihanke õiguspärase läbiviimise kontrollimisel järgmised RHS-i rikkumised:

- 1) riigihanke alusdokumentides ei ole minikonkursside läbiviimisel kasutatavad pakkumuste hindamise kriteeriumid sätestatud läbipaistvalt ja kontrollitavalt;
- 2) raamlepingus sätestatud e-kataloogi alusel toodete soetamise kord ei vasta RHS § 40 sätestatud minikonkursil elektroonilise kataloogi kasutamise nõuetele ja toodete tellimisel e-kataloogist ei ole läbi viidud minikonkurssi, sh puudub vastav teavitus.

1.1. Riigihanke alusdokumentides ei ole minikonkursside läbiviimisel kasutatavad pakkumuste hindamise kriteeriumid sätestatud läbipaistvalt ja kontrollitavalt

1.1.1. Rikkumise asjaolud

Raamlepingu punktiga 5 on sätestatud raamlepingu täitmine:

5.1. Tellija soetab tooteid ajakohastatud elektroonilise kataloogi (e-kataloog) alusel kasutades riigihangete seaduse (RHS) § 40 lõike 1 punktides 1 ja 2 toodud meetodeid. Registrate ja Infosüsteemide Keskus edastab pärast raamlepingu sõlmimist täitjatele RHS § 40 lõike 1 punktide 1 ja 2 nimetatud teavituse, mis loetakse tehtuks kõikide raamlepingus osalevate tellijate nimel. Tellijatel on vastavaid teavitusi õigus edastada ka ise.

5.2. Toodete soetamiseks e-kataloogi alusel, iga tellija kas:

5.2.1. teavitab täitjaid e-kataloogi või RHR-i kaudu soovist soetada tooteid või teenuseid. Teavitus võib sisaldada konkreetset ostu sooritamise tähtaega. Täitja, kes on sisestanud konkreetsele soovile vastava(d) toote(d) e-kataloogi, ei saa tellimuse täitmisest keelduda;

5.2.2. valib tooted või teenused ostukorvi ning esitab täitjale tellimuse. Tellimuse edastamist käsitatakse täitja teavitamisena soovitud toodete või teenuste soetamiseks vastavalt RHS § 40 lõikele 2. Täitjal on võimalik kolm tööpäeva jooksul tellimusest keelduda ning see tagasi lükata.

⁴ Kohaldub kuni 11.08.2024 kehtinud redaktsioon.

Täitjapoolset tellimuse kinnitamist ja/või mitte tagasi lükkamist käsitatakse aktseptina tellimuse täitmiseks.

5.3. Tellijal on õigus soetada tooteid erinevatelt pakkujatelt, vastavalt tellija poolt valitud kriteeriumitele (toote hind, tarneaeg, tarneviis vmt). Tellijal ei ole kohustust toote valiku kriteeriumeid põhjendada.

5.4. Täitjatel on õigus muuta raamlepingu kehtivuse ajal pakutavate toodete infot, sh eemaldada ja/või lisada tooteid, mis vastavad punktis 1.1 toodule.

Riigihanke osa 1 alusdokumentides ei ole sätestatud pakkumuste hindamise kriteeriume, mille alusel selgitatakse minikonkursil ehk e-kataloogilist tellimisel iga kord välja edukas pakkumus. Kuivõrd riigihanke osa 1 raamlepingu punktis 5.3 on hindamiskriteeriumid sätestatud valikulise nimekirjana, mis ei ole mh lõplik, jättes täpsustamata, milliste hankelepingute sõlmimiseks, milliseid pakkumuste hindamise kriteeriume kohaldatakse, siis ei ole hankija järginud riigihankes RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid ning RHS § 30 lg 9 punkti 4.

1.1.2. Toetuse saaja ja hankija selgitused

Toetuse saaja selgitus: „E-kataloogis on hankijale esitatud pakkujate poolt tooted, mille hind ja muud kriteeriumid on juba fikseeritud. Hankija valib endale sobiva toote, teadmata, kes selle pakkuja on ja esitab tellimuse tootele ja kogusele. Pakkuja vastab tellimuse kättesaamisel kinnitusega, peale mida genereeritakse e-kataloogis standardleping. Tellimusele saab lisada täiendavat infot tarne kohta, aga mingeid täiendavaid kriteeriume hindamisele ei lisata.“

Toetuse saaja lisas: „Raamlepingus minikonkursside hindamiskriteeriumid kehtestas RIK - asutus, mida täna enam ei eksisteeri. Tänapäevane raamhanke haldaja ei oska vastata ega põhjendada eelkäija tehtud otsuseid.“

Hankija selgitus: „Raamlepingu alusel teeb e-kataloogi tellimuse iga hankija iseseisvalt. RITil ei ole teavet, millist hindamiskriteeriumi hankija kasutas ja kas ta sellest valitud toodete pakkujaid teavitas. RIT kasutab enda e-kataloogi tellimuste tegemisel ainult ühte raamlepingus sätestatud hindamiskriteeriumi.“

1.1.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Hankija on raamlepingu punktiga 5.1 sätestanud, et raamlepingu täitmine toimub e-kataloogi alusel, viidates RHS-i paragrahvile 40, mis sätestab elektroonilise kataloogi kasutamise minikonkursi puhul.

RHS § 30 lg 9 punkti 4 kohaselt kohaldatakse minikonkursile raamlepingus sätestatud korda, kui hankija sõlmib hankelepingu pakkujaga, kes on riigihanke alusdokumentide tingimuste kohaselt esitanud majanduslikult soodsaima pakkumuse.

Seega RHS § 30 lg 9 punktist 4 tulenevalt peab riigihanke alusdokumentides olema sätestatud minikonkursside läbiviimise kord. Sealhulgas peavad riigihanke alusdokumentides olema sätestatud minikonkurssidel iga kord kasutatavad pakkumuste hindamise kriteeriumid, hindamismetoodika ja kriteeriumite suhtelised osakaalud, sest ainult sellisel juhul on hankijal võimalik hankelepingu sõlmida majanduslikult soodsaima pakkumuse esitanud pakkujaga.

RHS § 3 kohaselt kohustub hankija järgima riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid, sh punkti 3 kohaselt tuleb tagada konkurentsi efektiivne ärakasutamine riigihankel.

Rakendusüksus tuvastas, et riigihanke osa 1 raamlepingus ei olnud kirjeldatud reegleid, millistele tunnustele vastavate hankelepingute puhul, milliseid pakkumuste hindamise kriteeriume

kasutatakse. Hankija jättis raamlepingu punktis 5.3 lahtiseks ka selle, kas minikonkurssidel hinnatakse pakkumusi majandusliku soodsuse või ainult madalaima hinna alusel (pakkumuste hindamise kriteerium vastavalt tellija poolt valitud kriteeriumitele: toote hind, tarneaeg, tarneviis vmt). Samuti ei ole riigihanke osa 1 raamlepingu projekti punktis 5.3 täpsustatud, kas ja millist hindamismetoodikat kasutatakse pakkumuste hindamise kriteeriumide rakendamisel.

Seega selguvad minikonkurssidel kasutatavad hindamiskriteeriumid alles minikonkursi läbiviimisel, mistõttu ei olnud riigihanke osas 1 raamlepingu sõlmimiseks korraldatud hankemenetluses osalemisest huvitatud ettevõtjatele raamlepingu projektist üheselt selge, milliseid pakkumuste hindamise kriteeriume hankija ja/või tellija iga kord minikonkursside läbiviimisel kasutama hakkab, mis on hindamise kriteeriumite suhtelised osakaalud ja hindamismetoodika. Raamlepingusse saamiseks kehtestas hankija ühe hindamise kriteeriumi, mille kohaselt pakkumus, kus toote hind oli kõige madalam, sai maksimumpunktid. Kui minikonkursil kasutatavad pakkumuste hindamise kriteeriumid erinevad raamlepingu sõlmimiseks kasutatud pakkumuste hindamise kriteeriumitest ja hankija soovib kasutada erinevate hankelepingute sõlmimiseks erinevaid pakkumuste hindamise kriteeriume, peavad raamlepingu sõlmimiseks korraldatud riigihanke alusdokumentides olema sätestatud ka reeglid, millistele tunnustele vastavate hankelepingute puhul, milliseid pakkumuste hindamise kriteeriume kasutatakse. Hankijal on kohustus raamlepingu sõlmimiseks korraldatava riigihanke alusdokumentides määratleda minikonkurssidel kasutatavad pakkumuste hindamise kriteeriumid selgelt, objektiivselt ja läbipaistvalt, sest ainult sellisel juhul on hankemenetluses osalemisest huvitatud ettevõtjatel võimalik nendega arvestada juba pakkumuse esitamisel. Pakkumuste hindamise kriteeriumid ei saa selguda alles minikonkursil.

RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtete kohaselt peab hankija tegutsema riigihanke korraldamisel läbipaistvalt, kontrollitavalt ja proportsionaalselt ning kohtlema kõiki isikuid võrdselt ja jälgima, et kõik isikutele seatavad kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud. Kui hankija näeb riigihanke alusdokumentides ette pakkumuste hindamise kriteeriumid, mida ta üksnes soovi korral kasutada võib, püüdes ette näha kõik võimalikud, aga ka ebatõenäoliselt või harva kohaldatavad variandid, siis ei lähe see kokku RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega. Hankijal on kohustus riigihanke alusdokumentides anda riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtjatele selgelt ja ammendavalt teada, milliseid konkreetseid pakkumuste hindamise kriteeriume ta minikonkurssidel kasutada kavatseb ja milline on hindamise kriteeriumite rakendamise kord (hindamismetoodika ja suhtelised osakaalud). Ainult sellisel juhul on riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtjatel võimalik nendega arvestada juba raamlepingu sõlmimiseks korraldatavas hankemenetluses pakkumust esitades ja teada, millistel alustel nad teiste raamlepingu partneritega hankelepingutele konkureerima hakkavad.

Raamlepingu sõlmimiseks korraldatud hankemenetluses oli hankija pakkujatele kehtestanud küllaltki madala lävendiga kvalifitseerimise tingimused, nt: 1) pakkuja viimase kolme lõppenud majandusaasta summaarne netokäive kokku pidi olema vähemalt 300 000 eurot (käibemaksuta); 2) pakkuja viimase kolme aasta jooksul täidetud lepingute hulgas pidi olema vähemalt kolm riigihanke tulemusel sõlmitava hankelepinguga samaväärset lepingut, kusjuures hankija ei nõudnud konkreetset referentsi maksumust. Seega said riigihanke osas 1 osaleda erineva võimekusega ettevõtjad. Sealjuures ongi raamlepingu partnerite seas nii väikese kui ka keskmise suurusega ettevõtjaid.

Rakendusüksuse hinnangul ei pruugi väikese suurusega ettevõtjatel võrreldes suuremate ettevõtjatega olla nii hinna kui kiiruse peale tehtud minikonkurssides võrdset positsiooni pakkumuse tegemisel. Seetõttu on väikeettevõtjatele raamlepingu sõlmimiseks korraldatud hankemenetluses osalemise otsuse tegemiseks eriti oluline teada, millistel tingimustel hakkab hankija edaspidi minikonkurssidel võitjaid valida. Kui riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtjatele ei ole eelnevalt teada, kuidas minikonkurssidel võitjaid valitakse, on tegemist

olukorraga, kus ettevõtjad ei tea raamlepingu sõlmimiseks pakkumust tehes kui võimekate konkurentidega nad võivad ühte raamlepingusse sattuda ega seda, millistel alustel nad teiste raamlepingu partneritega hankelepingutele kandideerima hakkavad. Seetõttu võisid hankemenetluses osalemisest huvitatud ettevõtjad raamlepingu sõlmimiseks korraldatud riigihankel pakkumuse tegemisest loobuda.

Eeltoodust tulenevalt leiab rakendusüksus, et kuivõrd riigihanke osas 1 sõlmitud raamlepingutesse on kaasatud nii väiksema kui ka keskmise suurusega ettevõtjad, ei pruukinud neil olla pakkumuste tegemisel võrdset positsiooni. On asjakohane väita, et eriti väiksemate ettevõtete huvides oleks olnud juba raamlepingu sõlmimiseks korraldatud hankemenetluses pakkumust esitades teada, millistel tingimustel hakkab hankija minikonkursside võitjaid valima.

Rakendusüksus on seisukohal, et raamlepingu punktis 5.3 olid pakkumuste hindamise kriteeriumid sätestatud ebamääraselt ega võimaldanud riigihanke osas 1 osalemisest huvitatud ettevõtjatel enne raamlepingu sõlmimiseks korraldatavas riigihankes osalemist objektiivselt aru saada, kuidas hakkab toimuma minikonkurssidel pakkumuste hindamine. Hankija on riigihanke osa 1 raamlepingu punktis 5.3 kehtestanud pakkumuste hindamise kriteeriumid selliselt, et need annavad hankijale kontrollimatu ja läbipaistmatu õiguse valida minikonkurssidel kasutatavad pakkumuste hindamise kriteeriumid. Rakendusüksuse hinnangul võis soodsaima pakkumuse valiku tingimuste ebaselgus olla heidutava mõjuga riigihanke osas 1 osalemisest huvitatud ettevõtjatele.

Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et riigihanke osas 1 rikkus hankija RHS § 3 punkte 1 ja 2 ning § 30 lg 9 punkti 4. Seega ei ole hankija järginud riigihanke läbiviimisel RHS-iga kehtestatud nõudeid ning põhimõtteid.

1.1.4. Rikkumisele kohalduv finantskorrektsiooni määr 10%

ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saamisega seotud kohustust või nõuet ei täideta osaliselt või täielikult ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust.

ÜM2022 § 35 lg 1 sätestab, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine on toonud kaasa rahalise mõju, vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti tegevusele eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud juhul, kui ÜM2022 on sätestatud teisiti.

ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse riigihankega seotud rikkumise korral ÜM2014 § 21 lõiget 1¹ ja §-e 22–22⁹.

Otsuse punktis 1.1 käsitletud RHS-i rikkumise osas esinevad ÜM2014 § 22³ lg 7 punktis 3 nimetatud asjaolud, mille kohaselt kohaldatakse hankelepingu väärtusele 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke alusdokumendis avaldatud pakkumuse hindamise kriteeriumi ei ole järgitud või on rakendatud avaldamata hindamiskriteeriumi või selle rakendamise täpsustavaid tingimusi või osakaale. Seega üldjuhul kohalduv otsuse punktis 1.1. kirjeldatud rikkumise koosseisule vastavale rikkumisele 10%-iline finantskorrektsioon.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060⁵ (edaspidi *ühissätete määrus*) artikli 103 lõike 1 koosmõjus ühissätete määruse selgituste punktiga 70 tuleb rakendusüksusel

finantskorrektsiooni määra üle otsustamisel muu hulgas arvestada proportsionaalsuse põhimõttega, mistõttu ei saa rakendusüksus rikkumisele kohaldada automaatselt ÜM2014-s vastavale rikkumise koosseisule ettenähtud konkreetset finantskorrektsiooni määra ilma, et oleks eelnevalt analüüsinud, kas antud rikkumisel esineb võrreldes ÜM2014s kirjeldatud rikkumise koosseisuga selliseid erisusi, mille puhul oleks põhjendatud üldisest ettenähtud finantskorrektsiooni määrast väiksema finantskorrektsiooni kohaldamine.

Alates 12.08.2024 kehtiva ÜM2014 redaktsiooni § 21 lg 1¹ punkt 4 sätestab, kui §-des 22–22⁷ nimetatud rikkumise puhul esineb rikkumist kergendav asjaolu ning rikkumise finantsmõju Euroopa Liidu eelarvele saab pidada vähetõenäoliseks, kuid see ei ole välistatud, võib ettenähtud 10-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale erandina kohaldada 5- või 2-protsendilist määra. Seega peab rakendusüksus eelkõige hindama, kas antud juhul esinevad sellised rikkumist kergendavad ja finantsmõju vähendavad asjaolud, mille puhul oleks 10%-line finantskorrektsiooni määr selgelt ebaproportsionaalne ning võimalik oleks kohaldada 5% või 2%.

Olukorras, kus ÜM2014 § 21 lg 1¹ punktis 4 toodud finantskorrektsiooni määrad ei ole proportsionaalsed, peab rakendusüksus tulenevalt proportsionaalsuse põhimõttest täiendavalt hindama ka seda, kas esinevad sellised erandlikud asjaolud, mille tõttu võiks lugeda proportsionaalseks ka mõnda muud 10%-st madalamat finantskorrektsiooni määra.

Rakendusüksus on hinnanud käesoleva rikkumise asjaolusid üksikasjalikult ning on seisukohal, et ei esine selliseid asjaolusid, mis eristaksid käesolevat rikkumist ÜM2014 § 22³ lg 7 punktis 3 kirjeldatud samalaadsest rikkumisest, mistõttu ei kohaldu ÜM2014 § 21 lg 1¹ punktis 4 toodud määrad ega muud 10%-st madalamad finantskorrektsiooni määrad. Raamlepingutes ei tohi ette näha üldisi hindamiskriteeriume, mis annavad hankijale võimaluse sisustada kriteeriumi piiramatult ja seda alles minikonkursil. Kui erinevate hankelepingute puhul soovitakse kasutada erinevaid kriteeriume, peavad raamlepingus olema sätestatud ka reeglid, millistele tunnustele vastavate hankelepingute puhul, milliseid hindamiskriteeriume kasutatakse. Raamlepingu punkt 5.1 sätestab selgelt, et tellija soetab tooteid ajakohastatud e-kataloogi alusel, kasutades RHS-i § 40 lg 1 punktides 1 ja 2 toodud meetodeid. Kuna hankija on raamlepingu punktiga 5.3 sätestanud minikonkurssidele lahtised hindamiskriteeriumid, mille loetelu ei ole lõplik, ja raamlepingu punkti 5.4 kohaselt on täitjatel õigus muuta raamlepingu kehtivuse ajal pakutavate toodete infot, sh eemaldada ja/või lisada tooteid, mis vastavad raamlepingu punktis 1.1 toodule, siis on raamlepingu partneritele väga tähtis omada teavet, missuguste hindamiskriteeriumite alusel igal minikonkursil toodete hindamine toimub. Seega, toetuse saaja väide, et e-kataloogis on hankijale esitatud pakkujate poolt tooted, mille hind ja muud kriteeriumid on juba fikseeritud ja mingeid täiendavaid kriteeriume hindamisele ei lisata, ei ole asjakohane.

Mainimata ei saa jätta ka asjaolu, et raamlepingu raames teevad tellimusi 21 erinevat tellijat, kes kõik saavad e-kataloogist tellimisel kasutada nii raamlepingus loetletud kui ka loetlemata hindamiskriteeriumeid, mis ei olnud riigihanke läbiviimisel ajal teada kõikidele riigihankest huvitunutele.

Rakendusüksuse hinnangul võis hankija RHS § 30 lg 9 punkti 4 rikkumine välistada raamlepingu sõlmimiseks korraldatud riigihanke I osa potentsiaalsete pakkujate osalemise hankes. Finantsmõju suuruse hindamisel võtab rakendusüksus arvesse ka seda, et raamhanke kvalifitseerimistingimused

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid.

võimaldasid iseenesest hankes osaleda väga erineva suurusega ettevõtjatel, mistõttu võimalik rikkumisest puudutatud ettevõtjate hulk võib olla pigem suurem, mistõttu ka rikkumisest tingitud finantsmõju tõenäolisem.

Seetõttu esineb tõenäosus, et raamlepingu partnerite ring oleks võinud olla suurem ja seega oleks ka hankelepingu sõlmimiseks korraldatud minikonkursil võinud osaleda rohkem pakkujaid, kui hankija oleks järginud RHS § 30 lg 9 punktist 4 tulenevaid nõudeid. See omakorda tähendab, et esineb põhjendatud oht, et RHS-i rikkumine tõi kaasa rahalise mõju, sest hankija või toetuse saaja oleks võinud hankelepingu sõlmida teise pakkujaga ja teise maksumusega pakkumuse alusel.

Eeltoodust tulenevalt ei esine rakendusüksuse hinnangul selliseid erandlikke ja kaalukaid asjaolusid, et otsuse punktis 1.1 kirjeldatud rikkumise osas saaks rakendada ÜM2014 § 22³ lg 7 punktis 3 ettenähtud finantskorrektsiooni määrast madalamat määra, **mistõttu kohaldab rakendusüksus rikkumisega seotud hankelepingule 10%-list finantskorrektsiooni määra.**

Rakendusüksus selgitab, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Euroopa Liidu eelarvet kahjustav mõju seisneb muu hulgas ka selles, et riigihangete reeglite täiemahuline järgimine on üheks toetuse algselt ettenähtud mahus andmise tingimuseks, kuivõrd selle nõude täitmine kaitseb liidus kokkulepitud olulisi väärtusi (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 2), mille tagamine on Euroopa Liidu prioriteet. Riigihankenõuete täitmata jätmisel või osalisel täitmisel ei ole põhjendatud maksta toetust taotluse rahastamise otsuses sätestatud algses mahus, kuivõrd toetuse andja ei saa kokkulepitud tingimustel vastusooritust. Euroopa Kohtu praktikas (nt C-743/18) loetakse, et toetuse täiemahuline andmine olukorras, kus vastusooritus ei vasta enam kokkulepitud tingimustele, kahjustatakse põhjendamatult liidu eelarvet.

Sellest tulenevalt on Euroopa Kohus leidnud (nt kohtuasjades nr C-743/18 ja C 406/14), et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

1.2. Raamlepingus sätestatud e-kataloogi alusel toodete soetamise kord ei vasta RHS § 40 sätestatud minikonkursil elektroonilise kataloogi kasutamise nõuetele ja toodete tellimisel e-kataloogist ei ole läbi viidud minikonkurssi, sh puudub vastav teavitus

1.2.1. Rikkumise asjaolud

Raamlepingu punkti 5 kohaselt:

5.1. Tellija soetab tooteid ajakohastatud elektroonilise kataloogi (e-kataloog) alusel kasutades riigihangete seaduse (RHS) § 40 lõike 1 punktides 1 ja 2 toodud meetodeid. Registrite ja Infosüsteemide Keskus edastab pärast raamlepingu sõlmimist täitjatele RHS § 40 lõike 1 punktide 1 ja 2 nimetatud teavituse, mis loetakse tehtuks kõikide raamlepingus osalevate tellijate nimel. Tellijatel on vastavaid teavitusi õigus edastada ka ise.

5.2. Toodete soetamiseks e-kataloogi alusel, iga tellija kas:

5.2.1. teavitab täitjaid e-kataloogi või RHR-i kaudu soovist soetada tooteid või teenuseid. Teavitus võib sisaldada konkreetset ostu sooritamise tähtaega. Täitja, kes on sisestanud konkreetsele soovile vastava(d) toote(d) e-kataloogi, ei saa tellimuse täitmisest keelduda;

5.2.2. valib tooted või teenused ostukorvi ning esitab täitjale tellimuse. Tellimuse edastamist käsitatakse täitja teavitamisena soovitud toodete või teenuste soetamiseks vastavalt RHS § 40 lõikele 2. Täitjal on võimalik kolm tööpäeva jooksul tellimusest keelduda ning see tagasi lükata. Täitjapoolset tellimuse kinnitamist ja/või mitte tagasi lükkamist käsitatakse aktseptina tellimuse täitmiseks.

Toetuse saaja edastas rakendusüksusele e-kataloogi 22.05.2024 tellimusest nr 34984-1 ekraanipildi, millest nähtub pakkuja nimi Aktsiaselts Datel, toode Newline LYRA PRO TT-8623QA(tootekood TT-8623QA) koguses 110 tk summas 253 638 eurot (km-ga).

Toetuse saaja teostas RHR-s e-kataloogist ostu sõlmides pakkujaga hankelepingu nr HL 2-7.7134-1. Esimene hankelepingu variant allkirjastati 29.05.2024 ja teine variant 05.07.2024, mis on sama kuupäev, mil allkirjastati seadmete üleandmise-vastuvõtmise akt. Hankelepingu muutmise lisa 1 on sõlmitud 12.08.2024, mille aluseks on märgitud täitja 29.07.2024 hinnapakumine nr RRY24072901 summas 4 498,14 eurot (km-ga) ja viide RHS § 123 lg 1 punktile 1. Hankelepingu muutmise põhjenduseks on toodud, et hankelepingu mahus ette nähtud digiekraanide paigalduseks on vajalikud lisakaablid tahvlite asukohta ja lähtuvalt tellija seadmetüüpidest on täiendavate ühenduste paigaldamisel vajalik üleminek DP muundamiseks HDMI ühenduseks, mida ei olnud hankelepingu mahus ette nähtud.

Rakendusüksuse hinnangul raamlepingu punkt 5.2.2 ei vasta RHS §-s 40 sätestatud minikonkursil elektroonilise kataloogi kasutamise nõuetele.

Toetuse saaja ei ole e-kataloogist tellides järginud RHS § 40 lg-t 1 ega 2.

1.2.2. Toetuse saaja selgitused

Toetuse saaja kinnitas, et kõnealuse tellimus viis läbi toetuse saaja ise ning lisas: „*Eelkõige oli tingimuseks sobivus õppetöö läbiviimiseks koolides. Neid nõudeid me pakkujatele otse ei esitanud, need olid meil endal etteantud valikutest sobivaima mudeli valimise aluseks:*

- *Ekraani diagonaal vahemikus 85-100“*
- *Interaktiivne, puutetundlik*
- *Firmware tootetoe tagamine min 3a (ei ole vana mudel)*
- *Lihtne, intuitiivne kasutus (toodete demode uurimine)*
- *Palju erinevaid ühendusvõimalusi (Wifi, Bluetooth, HDMI, USB, CAT- toote passid)*
- *Võimalikud lisavõimalused, lisafunktsioonid (n ekraani kasutus valge tahvlina)*
- *Seadmete keskhalduse võimalus, kui selline lahendus on olemas.“*

Toodud valla valikukriteeriumid on mitte otsingualused vaid olemasolevastest toodetest valiku tegemise alused. Need on laiemad miinimumnõuetest, kuid meile piiranguks olid e-kataloogi varasemalt pakkujate sisestatud tooted. Ehk enda valikukriteeriumitega soovisime e-kataloogi toodete hulgast valida meile kõige parima.

E-kataloogi pakkumuste hulgast valisime eelnevate kriteeriumite alusel võimalikud valikud ja analüüsisime tootekirjelduste alusel tooteid. Valikusse jäi 2 toodet, sobivaim oli Newline Lyra Prot toode, pakkuja Datel AS.

Kuna kogused kataloogis olid väiksemad, kui meie soovitud kogus, siis tegime Dateli üldkontaktelefonile kõne ja palusime võimalust e-kataloogis koguseid suurendada. Hanke 232101 osas 1 on raamlepingu täitmine sätestatud punktis 5: „Juhul kui tellija ei saanud valida tooteid ostukorvi kuna kogus ei olnud piisav ja ta edastas punkti 5.2.1 kohase teavituse“. Pakkuja muutis kogust ja esitasime tellimuse.“

Toetuse saaja hinnangul polnud vaja minikonkurssi korraldada, sest tooted olid e-kataloogis eelnevalt olemas ning sobiv toode valiti e-kataloogis olevatest toodetest.

Toetuse saaja tunnistab, et eksitud on protseduurireeglite vastu, mille kohaselt päringust pakkujale toote koguse muutmise kohta ei jäänud märgat riigihangete registrisse.

1.2.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

RHS § 30 lg 9 punktist 4 tulenevalt sõlmib hankija hankelepingu pakkujaga, kes on riigihanke alusdokumentide tingimuste kohaselt esitanud majanduslikult soodsaima pakkumuse.

RHS § 40 lg 1 kohaselt kui pärast pakkumuse esitamist elektroonilise kataloogi kujul sõlmitakse raamleping mitme pakkujaga, võib avaliku sektori hankija ette näha, et raamlepingu alusel sõlmitavate hankelepingute puhul korraldatakse minikonkurss ajakohastatud elektroonilise kataloogi alusel, mille puhul kasutab hankija üht järgmistest meetoditest:

- 1) esitab pakkujatele kutse esitada uuesti elektrooniline kataloog, mida on kohandatud minikonkursi nõuetele;
- 2) kui selline võimalus oli sätestatud riigihanke alusdokumentides, teatab pakkujatele, et ta kavatses koguda juba esitatud elektroonilistest kataloogidest vajaliku teabe minikonkursi nõuetele kohandatud pakkumuse koostamiseks.

RHS § 40 lg 2 sätestab, kui hankija kasutab lõike 1 punktis 2 nimetatud võimalust, teatab ta igale pakkujale aja, millal ta kavatses koguda minikonkursi nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks vajalikku teavet, ning annab pakkujatele võimaluse teabe esitamisest keelduda. Hankija jätab teate esitamise ja teabe kogumise vahele piisava aja.

Raamlepingu punktis 5.2.2 sätestatu on vastuolus RHS §-ga 40. Eeltoodud raamlepingu sättest jääb mulje, nagu tellijad võiksid e-kataloogis tooted lihtsalt valida ostukorvi ja esitada täitjale tellimuse ning tellimuse edastamist tõlgendatakse kui täitja teavitust soovitud toodete soetamiseks vastavalt RHS § 40 lg-le 2. Rakendusüksus juhib tähelepanu, et RHS § 40 lg 2 rakendub, kui hankija kasutab sama paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud võimalust ehk teatab pakkujatele, et ta kavatses koguda juba esitatud elektroonilistest kataloogidest vajaliku teabe minikonkursi nõuetele kohandatud pakkumuse koostamiseks. Seega, eeltoodud meetodit kasutades tuleb igale pakkujale anda teada täpne kuupäev ja kellaaeg, millal hankija kavatses teavet koguda. Teavituse ja teabe kogumise vahele peab jääma mõistlik aeg, mille jooksul saab ettevõtja varem esitatud kataloogi üle vaadata ja hindu, koguseid või tarneaegu soovi korral ajakohastada. Olenevalt olukorrast võib hankija muuta teabe kogumise tingimusi ja teavitab uuest andmete kogumise ajast (Euroopa Komisjoni EXEP (The Multi-Stakeholder Expert Group on e-Procurement) alamtöörühm. Electronic Catalogues Guidelines. 2017, p 8).

Kuivõrd RHS § 30 lg 9 punkt 4 kohaldub ka RHS § 40 lg 1 punktis 2 kirjeldatud meetodil elektroonilise kataloogi kasutamisel korraldatud minikonkursile, siis pidi hankija sõlmima hankelepingu pakkujaga, kes on riigihanke alusdokumentide tingimuste kohaselt esitanud majanduslikult soodsaima pakkumuse. Tulenevalt RHS § 40 lõikest 2 pidi hankija enne tellimuse nr 34984-1 tegemist teatama igale raamlepingu partnerile aja, millal ta kavatses koguda minikonkursi nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks vajalikku teavet, ning andma neile võimaluse teabe esitamisest keelduda, sealjuures kohustus hankija jätma teate esitamise ja teabe kogumise vahele piisava aja. Alles peale kehtestatud piisava aja möödumist võis hankija hangitava toote tehnilisele kirjeldusele vastavaid tooteid omavahel e-kataloogis võrrelda ning valida nendest välja majanduslikult soodsaim vastavalt riigihanke alusdokumentides sätestatud hindamiskriteeriumitele. Toetuse saaja selgitustest nähtub, et toetuse saaja ei pöördunud enne tellimuse tegemist ühegi raamlepingu partneri poole, välistades sellega võimaluse raamlepingu partneritel varem esitatud kataloog üle vaadata ja soovi korral hindu, koguseid või tarneaegu ajakohastada.

RHS § 40 lg 1 punkti 1 kirjeldatud meetodit kasutades annab hankija minikonkursis osalevatele ettevõtjatele endale võimaluse juba esitatud elektroonilist kataloogi vastavalt minikonkursi tingimustele kohandada. Üldine põhimõte on, et kataloogis võib olla lubatud asendada aegunud tehnoloogiat uue tehnoloogiaga ja lubatud ei ole lisada tooteid, mis muudavad hankelepingu üldist olemust (C. Risvig Hamer in M. Steinicke, P. L. Vesterdorf 2018, p 495; vt RHS kommenteeritud väljaanne lk 281 punkt 5).

Raamlepingu punkti 5.4 järgi täitjatel on õigus muuta raamlepingu kehtivuse ajal pakutavate toodete infot, sh eemaldada ja/või lisada tooteid, mis vastavad raamlepingu punktis 1.1 toodule.

Raamlepingu punkt 1.1 sätestab raamlepingu eseme, milleks on e-kataloogi kaudu infokraanide ja nende juurde kuuluvate lisade ostmine.

Kuna toetuse saaja soovis selliseid infokraane, mis erinesid teatud tehniliste näitajate poolest raamlepingu tehnilises kirjelduses toodud infokraanide tehnilistest näitajatest ja toetuse saaja eesmärk ei olnud saada madalaima hinnaga toodet, vaid oluline oli toote sobivus õppetöö läbiviimiseks koolides, siis kõnealuse seadme tehnilise info saamisel oleks kõikidel raamlepingu partneritel olnud võimalus oma e-kataloogi ajakohastada vastavalt tingimustele.

Toetuse saaja on esitanud RIK-i töötaja seisukoha, et RHS § 40 lg 1 punkti 2 kohaselt pakkuja ei uuenda oma e-kataloogi, vaid hankija korraldab minikonkursi juba olemasolevate toodete seast. Rakendusüksus juhib tähelepanu, et tegemist on eksliku sätte tõlgendamisega. RHS § 40 lg 1 punkt 2 annab pakkujale võimaluse soovi korral oma e-kataloogi ajakohastada. Seevastu, kasutades RHS § 40 lg 1 punktis 1 toodud meetodi, on pakkuja kohustus e-kataloogi ajakohastamiseks. Kui ta seda teha ei soovi, siis ta ei osale minikonkursil. Seega, pakkujad peavad igal juhul saama võimaluse oma e-kataloogis toodete ajakohastamiseks.

Eelkirjeldatud põhjendustel on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja on tellimuse nr 34984-1 tegemisel sisuliselt jätnud minikonkursi korraldamata, mida on tunnistanud ka toetuse saaja ise oma eelkirjeldatud selgitustes, ja seetõttu ei ole tagatud ka tellimuse tegemine majanduslikult soodsaima pakkumuse esitanud pakkujalt.

Rakendusüksuse hinnangul saab RHS § 40 lg 1 punktides 1 ja 2 ettenähtud ajakohastatud elektroonilist kataloogi kasutada vaid minikonkursi läbiviimiseks. Hankija ei saa elektroonilist kataloogi kasutada sisuliselt e-poena, vaid peab e-kataloogist tellimuste tegemisel järgima täpselt RHS § 40 lõikes 1 ettenähtud reegleid. Seega ei nõustu rakendusüksus toetuse saaja väitega, et riigihanke osa 1 alt teostatud soetuste puhul ei olnud minikonkursi korraldamine vajalik, ning leiab, et riigihanke osa 1 alt tehtud toodete tellimus ei ole kooskõlas RHS § 40 lõikega 1 ega 2. Rakendusüksuse seisukohta toetab ka Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonna 01.06.2022 saadetud hinnang, mille kohaselt ei ole elektroonilise kataloogi vahendit kasutades läbiviidud minikonkurss mitte midagi sellist, mis välistaks minikonkursi nõuete kohaldumise, või veelgi enam, tähendaks, et hankija saab elektroonilist kataloogi kasutada sisuliselt e-poena.

Lisaks on hankija tellimuse nr 34984-1 hankelepingu allkirjastanud eri aegadel, st kaks korda. Esimese variandi puhul oli allkirjastatava hankelepingu digikonteinerisse lisatud muuhulgas hankelepingu eritingimused, mis ei olnud seotud tellimusega nr 34984-1 ja dokument „*Lisa 4-1 osa 1 tehniline kirjeldus*“, mis vastas eelnimetatud tellimusele. Teine hankelepingu eritingimuste variant allkirjastati seadmete üleandmise-vastuvõtmisega samal päeval, s.o 05.07.2024. Hankelepingu üldtingimuste punkti 6.5 kohaselt *kirjaliku lepingu sõlmimise korral arvestatakse tarneaega alates tellija poolt allkirjastatud lepingu kättesaamise päevale järgnevast tööpäevast, muul juhul tellija teavituse päevale järgnevast tööpäevast täitja pakkumuse edukuse kohta. Pooled lepivad kokku, et täitja on tellija poolt allkirjastatud lepingu kätte saanud hetkel, mil see on edastatud täitja kontaktisiku e-posti aadressile*. Arvestades, et tellimuse kuupäev oli 22.05.2024 ja hankelepingu esimene variant allkirjastati 29.05.2024, siis lepingu täitmise ehk toodete tarneaeg kuni 60 päeva on ikkagi 28.07.2024. Tegelikult seadmed varem, s.o 05.07.2024, millega lõppes hankelepingu täitmine ja jäi kehtima garantiiperiood 3 aastat.

Toetuse saaja sõlmis hankelepingu nr 2-7.7/134-1 muutmise kokkuleppe 12.08.2024. Toetuse saaja tellis e-kataloogi väliselt hinnapakumuse nr RRY24072901 (29.07.2024) alusel Newline interaktiivsete puutekraanide jätkukaableid ja adaptoreid. Esiteks, hankelepingut on pikendatud ajal, mil hankelepinguga tellitud tooted olid toetuse saajale juba tarnitud ehk hankelepingut muudeti enam kui üks kuu peale hankelepingu täitmist. Teiseks, raamlepingu punktiga 1.1 on konkreetselt sätestatud, et raamlepingu esemeks on e-kataloogi kaudu infokraanide ja nende juurde kuuluvate lisade ostmine. Raamlepinguga ei ole sätestatud, et hankija või tellijad võiksid

tellida tooteid või teenuseid e-kataloogi väliselt. Hankelepingu üldtingimuste punkti 6.1 alusel tuleb lisakomponendid üle anda samaaegselt infokraanidega. Seega, kui toetuse saaja soovis osta lisakomponente, siis oleks tulnud sellest teavitada kõiki raamlepingu partnereid ja alles siis oleks toetuse saaja saanud teostada soovitud lisakomponentide tellimuse ja seda ka ainult e-kataloogi kaudu.

E-kataloogist tellimuse teostamisel RHS § 40 lg 1 punktiga 2 ja lõikega 2 kooskõlas oleva ja kõiki raamlepingu osapooli kaasava minikonkursi korraldamata jätmine on käesoleval juhul toonud kaasa RHS §-s 3 sätestatud riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse ning konkurentsi efektiivse ärakasutamise põhimõtete rikkumise. Esitades tellimuse vaid ühele raamlepingu partnerile, välistades enne võimaluse kõigil raamlepingu partneritel oma tooteid elektroonilises kataloogis ajakohastada ning kasutades toodete valikul avalikustamata hindamiskriteeriume, ei ole hankija tegutsenud riigihanke korraldamisel läbipaistvalt ja kontrollitavalt.

Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et jättes riigihanke osa 1 raames e-kataloogist toodete soetamiseks korraldamata minikonkursi, rikkus hankija RHS § 3 punkte 1 ja 3 ning § 40 lg 1 punkti 2 ja lõiget 2.

1.2.4. Rikkumisele kohalduv finantskorrektsiooni määr 10%

ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saamisega seotud kohustust või nõuet ei täideta osaliselt või täielikult ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust.

ÜM2022 § 35 lg 1 sätestab, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine on toonud kaasa rahalise mõju, vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti tegevusele eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud juhul, kui ÜM2022 on sätestatud teisiti.

ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse riigihankega seotud rikkumise korral ÜM2014 § 21 lõiget 1¹ ja §-e 22–22⁹.

Otsuse punktis 1.2 käsitletud RHS-i rikkumise osas esinevad ÜM2014 § 22⁵ lg-s 1 nimetatud asjaolud, kui riigihangete seaduse §-de 29–44 kohane riigihanke vahendi kasutamine ei vasta riigihangete seadusele ja sellel võis olla potentsiaalsetele pakkujatele heidutav mõju. Sellisel juhul kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra.

Seega üldjuhul kohaldub otsuse punktis 1.2 kirjeldatud rikkumise koosseisule vastavale rikkumisele 10%-line finantskorrektsioon.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/10605 (edaspidi ühissätete määrus) artikli 103 lõike 1 koosmõjus ühissätete määruse selgituste punktiga 70 tuleb rakendusüksusel finantskorrektsiooni määra üle otsustamisel muu hulgas arvestada proportsionaalsuse põhimõttega, mistõttu ei saa rakendusüksus rikkumisele kohaldada automaatselt ÜM2014-s vastavale rikkumise koosseisule ettenähtud konkreetset finantskorrektsiooni määra ilma, et oleks eelnevalt analüüsinud, kas antud rikkumisel esineb võrreldes ÜM2014s kirjeldatud rikkumise koosseisuga selliseid erisusi, mille puhul oleks põhjendatud üldisest ettenähtud finantskorrektsiooni määrast väiksema finantskorrektsiooni kohaldamine.

Alates 12.08.2024 kehtiva ÜM2014 redaktsiooni § 21 lg 1¹ punkt 4 sätestab, kui §-des 22–22⁷ nimetatud rikkumise puhul esineb rikkumist kergendav asjaolu ning rikkumise finantsmõju Euroopa Liidu eelarvele saab pidada vähetõenäoliseks, kuid see ei ole välistatud, võib ettenähtud 10-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale erandina kohaldada 5- või 2-protsendilist määra.

Seega peab rakendusüksus eelkõige hindama, kas antud juhul esinevad sellised rikkumist kergendavad ja finantsmõju vähendavad asjaolud, mille puhul oleks 10%-line finantskorrektsiooni määr selgelt ebaproportsionaalne ning võimalik oleks kohaldada 5% või 2%.

Olukorras, kus ÜM2014 § 21 lg 1¹ punktis 4 toodud finantskorrektsiooni määrad ei ole proportsionaalsed, peab rakendusüksus tulenevalt proportsionaalsuse põhimõttest täiendavalt hindama ka seda, kas esinevad sellised erandlikud asjaolud, mille tõttu võiks lugeda proportsionaalseks ka mõnda muud 10%-st madalamat finantskorrektsiooni määra.

Rakendusüksus on hinnanud käesoleva rikkumise asjaolusid üksikasjalikult ning on seisukohal, et ei esine selliseid asjaolusid, mis eristaksid käesolevat rikkumist ÜM2014 § 22⁵ lg-s 1 kirjeldatud samalaadsest rikkumisest, mistõttu ei kohaldu ÜM2014 § 21 lg 1¹ punktis 4 toodud määrad ega muud 10%-st madalamad finantskorrektsiooni määrad. E-kataloogi alusel tellimuste tegemine ehk minikonkursside läbiviimise alused on sätestatud RHS § 40 lg 1 punktides 1 ja 2. Samuti on raamlepingu punktis 5.1 märgitud, et tellija soetab tooteid ajakohastatud e-kataloogi alusel, kasutades RHS-i § 40 lg 1 punktides 1 ja 2 toodud meetodeid. Toetuse saaja ei ole e-kataloogi aluse tellimuse tegemisel lähtunud eeltoodud sätetest, pöördudes otse ainult ühe raamlepingu partneri poole. Rakendusüksus küsis teistelt raamlepingu partneritelt, et juhul, kui nad oleksid teadnud, et tellija soovib tellida e-kataloogist konkreetsetele nõuetele vastavaid tooteid, kas nad siis oleksid ajakohastanud oma e-kataloogi ja osalenud minikonkursil. Üks raamlepingu partneritest vastas järgmiselt:

„Hea tava kohaselt on nimetatud raamlepingus Tellija esindaja enne planeeritud seadmete hankimist teavitanud pakkujaid. Selle info põhjal on pakkujatel olnud võimalik lisada või muuta e-kataloogis olevaid tooteid vastavalt vajadusele. Oleme olnud alati huvitatud toodete lisamisest e-kataloogi ning Tellijale parima lahenduse pakkumisest. Kindlasti oleksime soovinud nii suuremahulisel minikonkursil osaleda. Kahjuks ei olnud me teadlikud nimetatud toodete märgitud mahus hankimise soovist.

Lisaks juhindume alati soodsaima valiku põhimõttest ning võimalusel soovitame samaväärset alternatiivset toodet, kui selle soetamine on majanduslikult otstarbekam.

Arvestades 86" ekraanide hangitud kogust, on tavapärase, et tootjad pakuvad sellistele suurematele kogustele projektihinda, mis võib olla märkimisväärselt soodsam võrreldes tavahinnaga.

Meie pakkumine 110tk x Newline LYRA PRO TT-8623QA mais 2024 oleks jäänud eeldatavalt vahemikku 1350-1380 eurot/tk (hind ilma käibemaksuta).

MicroConnect (DPHDMI3) Active Displayport 1.2 to HDMI Adapter hinda mais 2024 on meil kahjuks keeruline tagantjärele esitada. Enamasti hangitakse neid väikeses koguses ning sageli on need arvatud kulumaterjalidena paigalduse koosseisu. Samuti on turul saadaval märkimisväärne arv samaväärsete parameetritega teiste tootjate üleminekuid. Meie poolt pakutav tavahind täna oleks 12.15+km/tk.

EMOS 3x1,5mm 7m – ma eeldan, et tegu on tavapärase pikenduse jätkukaabliga, mille hind on hetkel 6,77eur+km/tk.“.

Eeltoodud raamlepingu partneri vastusest nähtub, et kui oleks olnud teadmine tellija ostusoovist, oleks minikonkursil kindlasti osaletud. Samuti järeldub vastusest, et tooted oleksid tulnud soodsama maksumusega võrreldes toetuse saaja tellituga.

Arvestades menetluse eripära (minikonkurssi), rikkumise olulisust ja raskust, on rakendusüksuse hinnangul põhjendatud rakendada korrektsiooni 10%-lises määras.

Eirates RHS §-s 40 sätestatud, tekitab toetuse saaja edukale pakkujale teiste raamlepingu partneritega võrreldes soodsama olukorra. Kui teised raamlepingu partnerid oleks teadnud, et toetuse saaja plaanib teha tellimuse e-kataloogist, siis oleks kõigil raamlepingu partneritel olnud võimalus varem esitatud e-kataloogi üle vaadata ja hindu, koguseid või tarneaegu soovi korral ajakohastada. Samuti, kui kõik raamlepingu partnerid oleksid teadnud, et toetuse saaja ei hinda

pakkumust soodsaima maksumuse alusel, oleks võinud pakkumuse sisu, maksumus ja minikonkursi tulemus olla teine. Seega esineb põhjendatud oht, et minikonkursi tingimuste nõuete täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, kuna minikonkursi tulemus võinuks olla teistsugune ning pakkumuste maksumused soodsamad. Rakendusüksus lisab, et edukas pakkuja ei teinud raamlepingusse saamisel kõige soodsamat pakkumust. Raamlepingusse saamisel oli edukas pakkuja viiest pakkujast paremusjärjestuse alusel neljas. Seega, suure tõenäosusega oleks võinud keegi teine raamlepingu partneritest teha tingimustele vastava soodsama pakkumuse, mis nähtub ka ühe raamlepingu partneri vastusest.

Eeltoodust tulenevalt ei esine rakendusüksuse hinnangul selliseid erandlikke ja kaalukaid asjaolusid, et otsuse punktis 1.2 kirjeldatud rikkumise osas saaks rakendada ÜM2014 § 22⁵ lg-s 1 ettenähtud finantskorrektsiooni määrast madalamat määra, mistõttu **kohaldab rakendusüksus rikkumisega seotud hankelepingule 10%-list finantskorrektsiooni määra.**

Finantskorrektsiooni määradega kaasnevat kohustuse eiramise võimalikku mõju ja kahju tekkimist ühes viidetega ühendmääruse seletuskirjale ja Euroopa Kohtu praktikale on rakendusüksus täiendavalt käsitlenud otsuse p-s 1.1.4

1.3. Riigihanke kuludele tervikuna rakendatav finantskorrektsiooni määr

ÜM2022 § 35 lõike 3 kohaselt, kui ühes hankes tuvastatakse enam kui üks rikkumine, mille mõju ei ole võimalik hinnata või selle hindamine on ebamõistlikult aja- või ressursimahukas, siis sama hanke erinevate rikkumiste korral rakendatakse suurimat finantskorrektsiooni määra.

Kuna riigihankes on tuvastatud enam kui üks rikkumine, millest käesoleva otsuse punktides 1.1 ja 1.2 kirjeldatud rikkumiste osas peab rakendusüksus põhjendatuks kohaldada 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra, siis rakendatakse rikkumisega seotud hankelepingule kulude (sh kuluread nr 21 ja 27) puhul tervikuna finantskorrektsiooni määra 10% ulatuses.

ÜM2022 § 35 lõike 5 alusel, ühtse määra alusel kulude hüvitamise korral kohaldatakse finantskorrektsiooni nii kuludele, millelt arvestatakse ühtset määra, kui ka ühtse määra alusel arvestatud kuludele.

1.4. Riigihanke kuludele rakendatav finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on riigihanke nr 232101 alusel tekkinud kulusid kajastanud projekti tegevuses nr 2. „Hariduse IKT baastaristu ja teenuste keskse juhtimise mudeli rakendamine“ kokku abikõlblikus summas 258 136,14 eurot (KD nr 21 ja 27; sh käibemaks), millest on arvestatud projekti tegevuses 8. „Ühtse määra alusel kulu (Otsene kulu 2%)“ summas 5 162,72 eurot.

Lähtuvalt otsuse punktist 1.1 loeb rakendusüksus eelprojekti riigihankega seotud kuludest mitteabikõlblikuks **26 329,88 eurot** (263 298,86*10%), millest toetus 15 797,93 eurot ja omafinantseering 10 531,95 eurot.

ÜM2022 § 37 lõike 3 kohaselt vähendatakse finantskorrektsiooni otsuse tegemisel toetuse ning omafinantseeringu eelarvet vastavalt makse tegemise ajal kehtivale toetuse proportsioonile.

2. Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Tulenevalt ÜSS § 13 lg 2 punktist 3 annab rakendusüksus enne finantskorrektsiooni otsuse tegemist võimaluse toetuse saajal esitada oma seisukohad. Rakendusüksus edastas 15.01.2025 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht antud

otsuse kohta hiljemalt 29.01.2025. Toetuse saaja teavitas 29.01.2025 rakendusüksust, et vastuväited puuduvad.

3. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Hariduse IKT keskse juhtimismudeli rakendamine Saaremaa ja Muhu vallas“ raames mitteabikõlblikuks kuluks 26 329,88 eurot (millest tegevuses nr 2. „Hariduse IKT baastaristu ja teenuste keskse juhtimise mudeli rakendamine“ 25 813,61 eurot ja tegevuses 8. „Ühtse määra alusel kulu (Otsene kulu 2%)“ 516,27 eurot), sh toetus on 15 797,93 eurot;
2. vähendada projekti tegevuses 2. „Hariduse IKT baastaristu ja teenuste keskse juhtimise mudeli rakendamine“ ja 8. „Ühtse määra alusel kulu (Otsene kulu 2%)“ eelarvet otsuse resolutsiooni punktis 1 märgitud summas;
3. Muuta 22.02.2024 TRO nr 11.2-50/24/133 punkti 2 alljärgnevalt:
 - 3.1.1. „2. Projekti kogumaksumus on 2 500 000 eurot, millest abikõlblikud kogukulud on 2 473 670,12 eurot. Toetuse maksimaalne suurus on 1 484 202,07 eurot. Toetuse ja omafinantseeringu osakaal abikõlblikest kuludest on toodud taotluses“;
4. vähendada riigihankega nr 232101 seotud KD-de nr 21 ja 27 abikõlblike kulusid 10% võrra;
5. vähendada järgnevates kuludokumentides käesoleva otsuse punkti 1 alusel hüvitamiseks esitatud riigihankega nr 232101 seotud kulusid 10% võrra, millele vastavalt väheneb ka projekti eelarve.

Otsuse peale on õigus esitada ÜSS § 31 lg 1, § 32 lg 3 ja haldusmenetluse seaduse § 75 kohaselt vaie rakendusüksusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai või oleks pidanud otsusest teada saama.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Kairi Puur
663 2051
Kairi.Puur@rtk.ee